

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ..... จังหวัด..... กาญจนบุรี.....
ข้อมูล ณ วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล..นายเล็ก..นาเครือ..
๒. เลขประจำตัวประชาชน..
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๐๙ หมู่ที่ ๒ ตำบล..หนองลู อำเภอ..สังขละบุรี จังหวัด..กาญจนบุรี
โทรศัพท์ ๐๘๗๑๖๓๔๖๕๔ Facebook..... - Line..... -
ปีเกิด พ.ศ.๒๕๑๒
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนต้น
สถาบันการศึกษา.....กศน.สังขละบุรี.....
คณะ/สาขาวิชา..... -
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร.....๗๕๖.๖๐๐.....บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ยางพารา.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน.....๓.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงเรียนรู้การกรีดยางพารา

การกรีดยางพาราให้ได้ประสิทธิภาพสูง ควรดำเนินการในช่วงเวลาเช้าตรู่ระหว่างเวลา ๐๔.๐๐ – ๐๗.๐๐ น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่น้ำยางไหลดี และในช่วงฤดูหนาวจะสามารถเก็บได้น้ำยางในปริมาณมากกว่าปกติ ควรหลีกเลี่ยงการกรีดยางในวันที่ฝนตก เนื่องจากน้ำฝนที่เจือปนกับน้ำยางจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิต สำหรับเทคนิคการกรีดควรใช้มีดที่มีความคมและสะอาด โดยกรีดเฉียงลงจากซ้ายไปขวาในลักษณะทำมุม ๓๐ – ๔๕ องศา ให้ลึกถึงบริเวณที่มีท่อน้ำยางในชั้นเปลือกใน โดยมีความลึกประมาณ ๑ – ๒ มิลลิเมตร ทั้งนี้ไม่ควรกรีดลึกเกินไป เพื่อป้องกันความเสียหายต่อเนื้อเยื่อเจริญของต้นยาง แนวทางการกรีดยางที่เกษตรกรนิยมใช้คือแบบ “กรีดวันเว้นวัน” เพื่อให้ต้นยางได้พักฟื้นและสามารถยืดระยะเวลาการกรีดได้ยาวนานขึ้น รวมถึงมีการดูแลรักษาหน้ายางอย่างเหมาะสม เช่น การขูดทำความสะอาดหน้ายางเดิมก่อนเริ่มกรีดรอบใหม่ การหมั่นเวียนตำแหน่งกรีด และหลีกเลี่ยงการกรีดซ้ำที่ตำแหน่งเดิม

๒.๒ แปลงเรียนรู้การทำยางพาราแผ่นคุณภาพดี

การผลิตยางพาราแผ่นที่มีคุณภาพดี เริ่มจากการเตรียมน้ำยางสดที่ผ่านการกรอง เพื่อกำจัดเศษใบไม้หรือสิ่งเจือปน จากนั้นเติมกรดฟอร์มิคในอัตรา ๒-๔% เพื่อช่วยป้องกันการเน่าเสียและปรับความเข้มข้นของน้ำยางให้อยู่ในระดับเหมาะสม (ประมาณ ๓๕-๔๐% แห้ง) แล้วคนให้เข้ากัน เมื่อน้ำยางพร้อมใช้งาน ให้เทลงในภาชนะสะอาด รอให้น้ำยางแข็งตัวประมาณ ๒-๔ ชั่วโมง แล้วจึงนำไปรีดด้วยเครื่องรีดยาง โดยปรับระยะห่างของลูกรีดให้ได้ความหนาของแผ่นยางที่

สม่ำเสมอ หลังจากนั้นนำไปตากแดดในพื้นที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก หลีกเลียงความชื้นและช่วงที่มีฝนตก ควรพลิกแผ่นยางทุก ๒-๓ วัน เพื่อให้แห้งทั่วถึง ใช้ระยะเวลาตากโดยเฉลี่ยประมาณ ๗-๑๐ วัน โดยควบคุมให้ความชื้นสุดท้ายของแผ่นยางไม่เกิน ๐.๕% แผ่นยางพาราที่ได้คุณภาพดีควรมีลักษณะสีน้ำตาลอ่อนสม่ำเสมอ ไม่มีจุดดำ ผิวเรียบ ไม่มีรอยแตก ความหนาสม่ำเสมอ และมีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ ไม่มีกลิ่นเหม็นหรือเปรี้ยว ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพ ได้แก่ ความสะอาดในทุกขั้นตอน และการควบคุมความชื้นอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อราคาจำหน่ายที่สามารถแข่งขันได้ในตลาด

๒.๓ แปลงเรียนรู้การจัดการแปลงยางพาราให้มีประสิทธิภาพ

๑) พันธุ์ยางพาราที่เหมาะสมกับพื้นที่อำเภอสังขละบุรี คือ พันธุ์ยาง RRA ๖๐๐ เพราะเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตน้ำยางในปริมาณสูง การเจริญเติบโตที่ค่อนข้างเร็ว โดยสามารถเปิดกรีดน้ำยางได้ตั้งแต่อายุประมาณ ๖ ปี ความหนาเปลือกของต้นยางจะค่อนข้างบาง แต่เปลือกที่งอกใหม่มีความหนาที่เหมาะสมกับการกรีด มีความสามารถในการทนต่อสภาพอากาศแห้งแล้งและลมได้ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังมีความต้านทานต่อโรคราแป้งและโรคใบจุดนูน รวมถึงมีอาการเปลือกแห้งน้อย ระยะการปลูก ๗ x ๓ เมตร เพื่อให้ต้นยางพารามีพื้นที่ในการเจริญเติบโตเพียงพอ

๒) การดูแล ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ต้นละประมาณ ๐.๕ กิโลกรัม ปีละ ๒ ครั้ง (ในเดือนพฤษภาคมและพฤศจิกายน) เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ช่วยให้ดินร่วนซุย ระบายน้ำและอุ้มน้ำได้ดี เป็นแหล่งธาตุอาหารที่ครบถ้วน ส่งเสริมการเจริญเติบโตของต้นยาง ใบเขียวเข้ม แข็งแรง เพิ่มศักยภาพการผลิตน้ำยาง ลดอาการเปลือกแห้ง และลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี พร้อมทั้งลดปัญหาสารตกค้างในสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการใช้โดโลไมต์และปูนขาวโรยระหว่างแถวของต้นยาง เพื่อปรับสมดุลค่า pH ของดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๔.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การทำยางพาราแผ่นคุณภาพดี

การผลิตยางพาราแผ่นคุณภาพดีเริ่มจากการเตรียมน้ำยางสดที่ผ่านการกรอง เพื่อกำจัดเศษใบไม้หรือสิ่งเจือปน จากนั้นเติมกรดฟอร์มิกในอัตรา ๒ - ๔% เพื่อช่วยเร่งการจับตัวของน้ำยางและป้องกันการเน่าเสีย โดยควบคุมความเข้มข้นของน้ำยางให้เหมาะสม (ประมาณ ๓๕ - ๔๐% ของเนื้อยางแห้ง) แล้วคนให้เข้ากันอย่างทั่วถึง หลังจากนั้นเทน้ำยางลงในถาดสะอาด ทิ้งไว้ให้แข็งตัวเป็นเวลา ๒ - ๔ ชั่วโมง แล้วจึงนำไปรีดด้วยเครื่องรีดยาง โดยปรับระยะห่างของลูกรีดให้เหมาะสมเพื่อให้แผ่นยางมีความหนาสม่ำเสมอ จากนั้นนำแผ่นยางไปตากแดดในที่โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก หลีกเลียงบริเวณที่มีความชื้นหรือฝนตก ควรพลิกแผ่นยางทุก ๒ - ๓ วัน เพื่อให้แห้งทั่วถึง ใช้ระยะเวลาในการตากโดยเฉลี่ย ๗ - ๑๐ วัน แผ่นยางพาราที่ได้ควรมีค่าความชื้นต่ำกว่า ๐.๕ % และมีลักษณะเป็นสีน้ำตาลอ่อนสม่ำเสมอ ไม่มีจุดดำ ผิวเรียบ ไม่แตก ความหนาสม่ำเสมอ มีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ ไม่มีกลิ่นเหม็นหรือเปรี้ยว ทั้งนี้ความสะอาดในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตและการควบคุมความชื้นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อคุณภาพของยางพาราแผ่น ซึ่งยางที่ได้คุณภาพดีจะสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูงและเป็นที่ต้องการของตลาด

๓.๒ ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การจัดการดินและปุ๋ย

การนำดินไปตรวจวิเคราะห์เพื่อทราบค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ปริมาณอินทรีย์วัตถุ และระดับธาตุอาหารในดิน จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม โดยเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดินให้ร่วนซุย เพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำและการถ่ายเทอากาศ พร้อมทั้งปรับค่าความเป็นกรด-ด่างของดินให้เหมาะสมกับพืชที่ปลูกด้วยการใช้ปูนขาวหรือโดโลไมต์ มีการวางแผนใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในปริมาณ และช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูดซึมธาตุอาหารของพืชและส่งเสริมความยั่งยืนของระบบการผลิตทางการเกษตร

๓.๓ ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงไข่ไก่

ในการเลี้ยงไก่ไข่มีการนำແຂນແຂງมาใช้เป็นส่วนประกอบในอาหาร เนื่องจากແຂນແຂງเป็นพืชน้ำที่มีโปรตีนสูง ประมาณ ๓๕-๔๐% และมีกรดอะมิโนจำเป็นครบถ้วน โดยเฉพาะไลซีนและเมไทโอนีน ซึ่งส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตและการสร้างไข่ของไก่ นอกจากนี้ยังมีวิตามินและแร่ธาตุที่สำคัญ เช่น วิตามิน A, B ธาตุเหล็ก และแคลเซียม ซึ่งช่วยเสริมความแข็งแรงของเปลือกไข่ ข้อดีของการใช้ແຂນແຂງ ได้แก่ เพาะเลี้ยงง่าย เติบโตเร็ว และสามารถลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ได้ ส่งผลให้ไข่ไก่มีคุณภาพดีขึ้น ทั้งในด้านสีของไข่แดง รสชาติที่เข้มข้น และคุณค่าทางโภชนาการที่สูงขึ้น การเลี้ยงไก่ไข่ด้วยแนวทางดังกล่าวช่วยสร้างรายได้เสริม และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔ ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การทำบัญชีครัวเรือน

การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้สามารถวางแผนและบริหารจัดการด้านการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยให้ทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้ รายจ่าย และสามารถวางแผนการเงินในอนาคตได้อย่างรอบคอบ ทั้งยังช่วยลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย แยกหมวดหมู่ พร้อมสรุปผลเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี นอกจากนี้ยังมีการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ อาทิ บัญชีต้นทุนการผลิตยางพารา การปลูกผักสลัด และการเลี้ยงไก่ไข่ ซึ่งช่วยให้สามารถวิเคราะห์ต้นทุน กำไร และปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและรายได้ในระยะยาว

วันที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
15/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
16/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
17/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
18/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
19/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
20/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
21/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
22/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
23/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
24/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
25/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
26/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
27/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
28/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
29/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
30/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน

วันที่	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
15/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
16/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
17/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
18/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
19/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
20/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
21/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
22/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
23/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
24/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
25/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
26/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
27/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
28/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
29/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน
30/10/2563	ประชุมวางแผนงาน	นางสาวสมใจ นามะ	ประชุมวางแผนงาน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๕.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน.....๑.....หลักสูตร ประกอบด้วย

การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตยางพารา

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน.....๒.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การทำเกษตรผสมผสาน

๒) การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน.....๒.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การปลูกผักสลัดในระบบโรงเรือนอัจฉริยะ

๒) การเลี้ยงไก่ไข่

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. คือ การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตยางพารา

วัตถุประสงค์

- ๑) ลดรายจ่ายด้านต้นทุนการผลิต และเพิ่มปริมาณผลผลิต
- ๒) สร้างรายได้เพิ่มและยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกร มีการใช้ที่ดินและทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- ๓) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมี การจัดการแบบผสมผสาน ลดของเสีย ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๔) สร้างความมั่นคงให้แก่เศรษฐกิจระดับชุมชน เกิดการจ้างงาน
- ๕) เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการทำการเกษตร

เนื้อหา การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตยางพารา

การลดต้นทุน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑) ด้านการจัดการสวน

- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อลดต้นทุน
- การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน เพื่อวางแผนการจัดการดินและปุ๋ยให้มีความเหมาะสมเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงบำรุงดินระยะยาว
- ควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ ลดการพึ่งพาการใช้สารเคมี

๒) ด้านแรงงาน

- การใช้มีดกรีดที่คมและอุปกรณ์การเก็บน้ำยางที่สะอาด ช่วยลดระยะเวลา
- วางแผนเส้นทางการกรีดยางให้มีประสิทธิภาพ

- เพิ่มทักษะความรู้การกรีดยางที่ถูกต้องให้แก่คนงานกรีดยาง
การเพิ่มผลผลิต มีดังนี้

- ๑) คัดเลือกสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดิน ให้ผลผลิตสูง และมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้
- ๒) ปรับปรุงดินให้มีความเหมาะสม ให้ค่า pH ของดิน อยู่ในช่วง ๔.๕ – ๖.๕
- ๓) เพิ่มธาตุอินทรีย์วัตถุในดิน ด้วยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก
- ๔) กรีดยางที่ถูกต้องวิธีและกรีดในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม
- ๕) การจัดการน้ำอย่างสด โดยใช้ภาชนะที่สะอาด ป้องกันสิ่งปนเปื้อน แปรรูปทันทีเพื่อไม่ให้เน่าเสีย
เสื่อมคุณภาพ
- ๖) การจัดทำแผนการผลิต ได้แก่ กำหนดช่วงเวลาใส่ปุ๋ย ตัดแต่งกิ่ง การควบคุมโรคและแมลง
- ๗) จัดเก็บข้อมูลต้นทุน ผลผลิต และรายได้ เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการสวน
- ๘) สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการทำยางแผ่นคุณภาพดี เพื่อให้ขายได้ในราคาที่สูงขึ้น

รูปแบบการถ่ายทอด

- ๑) ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ภายใน ศพก. และเกษตรกรที่สนใจ
ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการสวนยางพารา
- ๒) สาธิตการฝึกปฏิบัติการทำยางพาราแผ่นคุณภาพดี
- ๓) จัดทำแปลงยางพาราต้นแบบด้านการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต เพื่อให้เกษตรกรได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้
เทคนิคต่างๆ ตั้งแต่การปลูก การดูแล และการเก็บเกี่ยว

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด
มีดังนี้

- ๑) การนำเสนอข้อมูลด้านการเกษตรและสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ จัดเวทีชุมชนเพื่อ
วิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ ได้แก่ ต้นทุน ผลผลิต ปัญหา และอุปสรรคในการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ รวมถึง
ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิต เช่น ดิน น้ำ สภาพภูมิอากาศ และโรค/แมลงศัตรูพืช เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการ
ผลิตให้เกิดประสิทธิภาพ
- ๒) รวบรวมข้อมูลความต้องการของเกษตรกรในด้านต่างๆ เช่น เทคโนโลยีการผลิต แหล่งเงินทุน
การตลาด และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร
- ๓) ติดตามข้อมูลสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการทำการเกษตรในพื้นที่
เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พฤติกรรมผู้บริโภค หรือนโยบายภาครัฐ เพื่อเตรียมความพร้อมและวางแผนการ
รับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที โดยสร้างการรับรู้ผ่านช่องทางการสื่อสาร เช่น ไลน์กลุ่ม,
Facebook, เวทีการประชุม และการอบรมเกษตรกร
- ๔) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกร เป็นต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค
เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร เช่น การจัดการโรค
และแมลงศัตรูพืช สร้างการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจต่อรองด้านการตลาด
- ๕) บูรณาการการทำงานร่วมกับคณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ (SCD)
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ เสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้าน
การเกษตรระดับจังหวัด (SCP) รวมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ
และเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) รายละเอียดตามภาคผนวก (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ดำเนินการในรูปแบบบูรณาการที่เน้นการเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้การดำเนินงานใน ศพก. มีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสามารถนำไปพัฒนาพื้นที่เป้าหมายได้อย่างยั่งยืน

กระบวนการวิเคราะห์และประเมินสภาพพื้นที่

การวิเคราะห์สภาพพื้นที่เป้าหมาย

การจัดทำแผนเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สภาพพื้นที่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ เพื่อหาสาเหตุ ปัญหา และความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของ ศพก. การวิเคราะห์นี้ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงการสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

การประเมินศักยภาพและข้อจำกัด

กระบวนการประเมินศักยภาพของ ศพก. ใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น การประเมินนี้ช่วยให้การวางแผนมีฐานข้อมูลที่แม่นยำและสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมได้

การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม

การจัดทำแผนใช้กลไกการประชุมวางแผนร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เกษตรกร และหน่วยงานสนับสนุน ด้วยการระดมความคิดเห็นร่วมกัน (Brainstorming) เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาและวางแผนกิจกรรมรายปีของ ศพก. อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ

การกำหนดแนวทางและออกแบบกิจกรรม

หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดร่วมกันกำหนดออกแบบและวางแผนกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถขยายผลไปสู่คนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักการออกแบบที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User-Centered Design) และการออกแบบเชิงระบบ (Systems Design)

การรวบรวมเป็นแผนบูรณาการระดับอำเภอ

กิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่ผ่านการออกแบบและวางแผนจะถูกรวบรวมเป็นแผนบูรณาการ ศพก. ระดับอำเภอ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน

กลไกการเสนอและขอรับสนับสนุน

การเสนอเข้าสู่คณะกรรมการระดับจังหวัด

แผนบูรณาการ ศพก. อำเภอที่จัดทำเสร็จสมบูรณ์จะถูกเสนอเข้าสู่คณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาอนุมัติและให้ความเห็นชอบ การเสนอแผนใช้รูปแบบการนำเสนอที่เป็นระบบ พร้อมข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วน

การใช้เพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณประจำปี

แผนปฏิบัติการบูรณาการจะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการขอรับสนับสนุนงบประมาณประจำปีจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และส่วนกลาง โดยการเสนอขอจะมีการระบุรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย งบประมาณที่ต้องการ และผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ก่อนหน้านี้นั้นตนเองการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยว โดยใช้วิธีการแบบดั้งเดิมที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ ขาดการวางแผนการจัดการด้านการผลิต ขาดทักษะองค์ความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งผลให้ได้ผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง เกิดภาวะการขาดทุนหลายปีติดต่อกัน พึ่งพาการนำเข้าปัจจัยการผลิตจากภายนอก ราคาผลผลิตมีความผันผวน ไม่สามารถต่อราคาได้ เนื่องจากผลผลิตขาดคุณภาพ ทำให้มีรายได้จากการทำการเกษตรน้อยไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัว จึงต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตร เกิดการยอมรับของคนรุ่นใหม่ สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเอง ชุมชน และสังคม

ต่อมาจึงมีแนวคิดในการทำเกษตรแบบยั่งยืนที่ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก ลดใช้ปุ๋ยเคมี ลดการใช้สารเคมีมากเกินไปจนความจำเป็น ส่งผลให้เกิดการปนเปื้อนดินและน้ำ โดยการหันมาศึกษาหาความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ หาข้อมูลที่เป็น และวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การทำเกษตรแบบผสมผสาน การใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การจัดการของเสีย และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อนำองค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง จนสามารถลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตการทำเกษตรของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จนปัจจุบันตนเองได้กลายเป็นเกษตรกรต้นแบบ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ปรับเปลี่ยนแนวความคิดของเกษตรกรที่การทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่เป็นเกษตรเชิงเดี่ยวให้หันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานที่เน้นความยั่งยืน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด สภาพอากาศที่แปรปรวนส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่ำ ผลผลิตขาดคุณภาพ การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ แหล่งน้ำเกิดการปนเปื้อน ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง เนื่องจากการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม นอกจากนี้การใช้สารเคมียังส่งผลต่อสุขภาพของเกษตรกร ผลผลิตมีสารตกค้างไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผลตอบแทนที่ได้ไม่คุ้มกับการลงทุน ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรลดลง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าว ปรับเปลี่ยนแนวคิดโดยหันมาทำการเกษตรด้วยระบบโรงเรือนอัจฉริยะ ซึ่งเป็นโรงเรือนปลูกพืชที่เป็นระบบปิด สามารถควบคุมสภาพอากาศได้ เช่น อุณหภูมิและความชื้น มีการใช้เซ็นเซอร์ในการตรวจจับสภาพอากาศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาใช้ในการวางแผนการจัดการการผลิต ได้แก่ การให้น้ำ ปุ๋ย การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศสามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์หรือคาดการณ์ และเตรียมการในการป้องกันการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช นอกจากนี้การปลูกพืชในระบบโรงเรือนยังช่วยในการลดต้นทุนการผลิต เช่น ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี ค่าแรงงาน เพิ่มผลผลิตและผลผลิตมีคุณภาพ รวมทั้งสามารถปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

๑.๑ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การปลูกผักสลัดในระบบโรงเรือนอัจฉริยะ

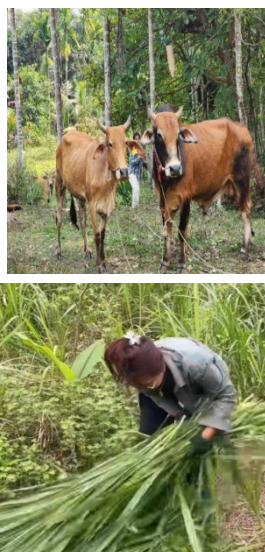

ข้อดี

๑. ควบคุมสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มผลผลิต ลดความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่แปรปรวน
๒. การป้องกันโรคแมลงศัตรูพืชทำได้ง่าย ช่วยลดความเสี่ยงจากโรคและแมลงศัตรูพืช
๓. ลดต้นทุนการผลิต และประหยัดน้ำ
๔. เพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต โรงเรือนช่วยให้พืชได้รับปัจจัยการเจริญเติบโตที่ดีที่สุด เช่น แสงแดด น้ำ และสารอาหาร
๕. การจัดการพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ปลูกพืชได้หลากหลาย และปลูกได้ในทุกฤดูกาล
๖. สร้างรายได้เพิ่ม ด้วยการนำมาแปรรูป ได้แก่ สลัดผัก และสลัดโรล

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทำการเกษตรของท่าน

การปลูกหญ้าเนเปียร์ ลดต้นทุนอาหารสัตว์ และเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์

ข้อดี

๑. ด้านโภชนาการ หญ้าเนเปียร์มีโปรตีนสูงถึง ๑๕- ๒๐ % เมื่อเทียบกับหญ้าธรรมชาติทั่วไป มีสารอาหาร แคลเซียม ฟอสฟอรัส และวิตามินต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของวัว
๒. ช่วยให้ระบบทางเดินอาหารของวัวทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อยได้ดี และลดปัญหาท้องผูก
๓. ประหยัดต้นทุนอาหารสัตว์ เป็นพืชที่ปลูกง่าย เจริญเติบโตเร็ว ให้ผลผลิตสูง ใช้สารเคมีน้อย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔. วัวมีคุณภาพเนื้อที่ดี เนื่องจากหญ้าเนเปียร์มีคุณค่าทางโภชนาการที่ครบถ้วน
๕. ทำเป็นหญ้าแห้งหรือหมักเป็นไซเลจ เก็บไว้ใช้ในในช่วงฤดูแล้งได้

การใช้ແທແດงในการเลี้ยงไก่ไข่

ข้อดี

๑. ด้านโภชนาการ แหนแดงมีโปรตีนสูงประมาณ ๔๕ - ๖๐% และมีกรดอะมิโนที่จำเป็นครบถ้วน ช่วยให้ไก่ได้รับสารอาหารที่ดีสำหรับการสร้างไข่
๒. ด้านเศรษฐกิจ เป็นอาหารที่ราคาถูกกว่าอาหารสัตว์อื่นๆ เช่น ปลาป่น ทำให้ลดต้นทุนการเลี้ยง
๓. ด้านการย่อยและการดูดซึม ไก่สามารถย่อยแหนแดงได้ดี และสามารถใช้อยู่ประโยชน์จากโปรตีนได้เต็มที่
๔. ด้านคุณภาพไข่ ช่วยเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ และช่วยให้สีไข่แดงสด
๕. ด้านสุขภาพไก่ แหนแดงมีวิตามินและแร่ธาตุ ที่ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันกับไก่ไข่
๖. ด้านการจัดหา แหนแดงสามารถเลี้ยงและขยายได้ง่าย

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การจัดการดินและปุ๋ยในสวนยางพาราอย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอน ดังนี้

(๑) การเตรียมดินและการจัดการดิน โดยการวิเคราะห์คุณสมบัติของดิน ก่อนปลูกต้องตรวจสอบความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดิน ยางพาราเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มี pH อยู่ระหว่าง ๕.๕-๖.๕ หากดินมีความเป็นกรดสูง (pH ต่ำกว่า ๕.๕) ปรับปรุงดินด้วยปูนขาวในอัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ การปรับปรุงโครงสร้างดิน ผสมดินที่ซุยกับปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกในอัตรา ๒๐-๓๐ กิโลกรัมต่อหลุม เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและปรับปรุงการระบายน้ำ การใส่ทรายหยาบหรือแกลบ ช่วยปรับปรุงดินเหนียวให้มีการระบายน้ำดีขึ้น

(๒) การจัดการปุ๋ยตามช่วงอายุ

- ช่วงปลูกใหม่ (ปีที่ ๑ - ๒) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ครั้งละ ๑๐๐ - ๒๐๐ กรัมต่อต้น ทุก ๒-๓ เดือน โดยโรยรอบโคนต้นห่างจากลำต้น ๓๐ - ๕๐ เซนติเมตร แล้วกลบดินหรือรดน้ำตาม เสริมธาตุอาหารด้วยปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยชีวภาพ ปีละ ๑๐ - ๒๐ กิโลกรัมต่อต้น

- ช่วงเจริญเติบโต (ปีที่ ๓ - ๖) เพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมีเป็น ๓๐๐ - ๕๐๐ กรัมต่อต้นต่อครั้ง ปีละ ๓-๔ ครั้ง ใช้สูตรที่มีไนโตรเจนสูง เช่น ๒๐-๘-๑๒ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ในช่วงฤดูฝน และสูตรที่มีฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมสูงในช่วงฤดูแล้ง เพื่อเสริมการพัฒนาระบบรากและเตรียมการให้น้ำยาง

- ช่วงให้ผลผลิต (ปีที่ ๗ เป็นต้นไป) ใส่ปุ๋ยเคมีปีละ ๑ - ๒ กิโลกรัมต่อต้น แบ่งให้ ๓ - ๔ ครั้ง ใช้สูตรที่มีโพแทสเซียมสูง เช่น ๑๒-๑๒-๑๗ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ เพื่อเสริมการสร้างน้ำยาง เน้นการให้ปุ๋ยก่อนฤดูกรีต (เมษายน-พฤษภาคม) และหลังฤดูกรีต (ตุลาคม-พฤศจิกายน)

(๓) เทคนิคการใส่ปุ๋ยที่ถูกต้อง

- วิธีการใส่ปุ๋ย โรยปุ๋ยในแนวรัศมีใต้ทรงพุ่มของต้นไม้ ห่างจากโคนต้นอย่างน้อย ๑ เมตร เพื่อให้ปุ๋ยไปถึงบริเวณที่มีรากดูดธาตุอาหาร หลังใส่ปุ๋ยควรกลบดินเบาๆ หรือรดน้ำทันที เพื่อป้องกันการสูญเสียของไนโตรเจนและช่วยให้ปุ๋ยละลายเร็วขึ้น

- การผสมปุ๋ยหลายชนิด สามารถผสมปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์ได้ แต่ต้องระวังอย่าใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ยังหมักไม่สมบูรณ์สัมผัสโดยตรงกับราก เพราะอาจทำให้รากไหม้ได้ ปุ๋ยชีวภาพควรใส่แยกต่างหาก โดยเฉพาะในช่วงเช้าหรือเย็นที่อุณหภูมิไม่สูงเกินไป

(๔) การจัดการตามช่วงฤดูกาล

- ฤดูฝน (มิถุนายน-ตุลาคม) เน้นการใส่ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของใบและกิ่ง ระวังการสะสมของน้ำ เพราะอาจทำให้ปุ๋ยชะล้างไป ควรใส่ปุ๋ยแบบเม็ดละลายช้าหรือปุ๋ยเคลือบ

- ฤดูแล้ง (พฤศจิกายน-พฤษภาคม) เน้นการใส่ปุ๋ยที่มีฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมสูง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาดอกผล และเตรียมต้นไม่ให้แข็งแรงรับฤดูฝน ควรใส่ปุ๋ยหลังรดน้ำหรือหลังฝนตกเบาๆ

(๕) การสังเกตการเจริญเติบโตของต้นยางพารา

หากพบอาการใบเหลือง อาจขาดไนโตรเจน ใบมีจุดสีน้ำตาลหรือขอบใบไหม้ อาจขาดโพแทสเซียม ใบสีแดงม่วงหรือเจริญเติบโตช้า อาจขาดฟอสฟอรัส การสังเกตเหล่านี้ช่วยปรับปรุงสูตรการให้ปุ๋ยที่เหมาะสม

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑).....ยางพารา.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๗๐-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒).....ผักสลัด.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๐-๐-๓๖.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓).....มะม่วง.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๓-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑).....ไก่ไข่.....จำนวน.....๕๐.....(ตัว)

๓.๒).....วัว.....จำนวน.....๗.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑).....แหวนแดง.....จำนวน.....๑.....(หน่วย...ร่อง.....)

๔.๒).....หญ้าเลี้ยงสัตว์.....จำนวน.....๒.....(หน่วย...งาน.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ให้ระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ยางพารา.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑).....ค่าปุ๋ยอินทรีย์.....เป็นเงิน.....๒๕๗.๑๔.....บาท/ไร่

๑.๒).....ค่าขนส่ง (ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง).....เป็นเงิน.....๑๕๗.๑๔.....บาท/ไร่

๑.๓).....ค่าแรงงานตัดหญ้า.....เป็นเงิน.....๑๑๔.๒๘.....บาท/ไร่

๑.๔).....ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย.....เป็นเงิน.....๓๔.๒๘.....บาท/ไร่

๑.๕).....ค่ากรดฟอร์มิค.....เป็นเงิน.....๓๗.๗๑.....บาท/ไร่

๑.๕).....ค่าอุปกรณ์กรีดยางพาราและเก็บน้ำยางสด.....เป็นเงิน.....๔๐.๐๐.....บาท/ไร่

๑.๕).....ค่าปุ๋ยคอก.....เป็นเงิน.....๑๗.๑๔.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต.....๖๕๗.๖๘.....บาท/ไร่

รายได้.....๖,๔๘๕.๑๔.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไก่ไข่.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๑๓๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มะม่วง (ใบและผล) และ ผักสลัด.....

- มะม่วง (ใบและผล) เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๑,๕๐๐.....บาท/สัปดาห์

- ผักสลัด เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๑,๕๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ยางพารา (ยางพาราแผ่นและยางก้อนถ้วย).....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๖๓,๐๕๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....-.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่ได้รับ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสุขภาพ	ด้านสิ่งแวดล้อม
๑. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง	- ระยะแรกต้นทุนในการปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรจะสูง แต่จะประหยัดในระยะยาว - ผลผลิตมีความปลอดภัยและขายได้ราคาสูง และสร้างโอกาสทางการตลาด - เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น และสร้างความมั่นคงในอาชีพ	เกษตรกรปลอดภัยจากการใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง และยาฆ่าหญ้า ส่งผลดีต่อสุขภาพของตนเอง	- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในพื้นที่การเกษตรของตนเองดีขึ้น ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน แหล่งน้ำ และผลผลิต - ลดการเกิดของเสียในกระบวนการผลิต - ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก - สร้างความหลากหลายทางชีวภาพ
๒. ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น	- เป็นการสร้างแรงบันดาลใจและเป็นต้นแบบในการทำเกษตรปลอดภัย ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ในพื้นที่ - เกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะประสบการณ์ เพื่อให้การทำเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพ ทำให้เกษตรกรรายอื่นมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น	เกษตรกรรายอื่นที่นำองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบไปทำตาม ส่งผลดีต่อสุขภาพของตนเองเช่นกัน	- ลดการปนเปื้อนของสารเคมีผ่านดิน น้ำ และอากาศ ไปยังแปลงของเกษตรกรข้างเคียง

ประโยชน์ที่ได้รับ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสุขภาพ	ด้านสิ่งแวดล้อม
๓. ประโยชน์ต่อชุมชน	- ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจในระดับชุมชนและการตลาดท้องถิ่น เนื่องจากผู้บริโภคมักจะซื้อผลผลิตที่ปลอดภัยจากแหล่งที่ใกล้ตัว - เกิดการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวชุมชน ทำให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชน	คนในชุมชนได้บริโภคผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยไม่มีสารเคมีตกค้าง ลดความเสียหายต่อการเกิดโรคต่างๆโดยเฉพาะในเด็กและผู้สูงอายุ	- การทำการเกษตรปลอดภัย จะได้รับ - การยอมรับว่าเป็นชุมชนที่มีการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยจะนำมาซึ่งโอกาสในการรับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และสามารถพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นได้

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ดำเนินการส่งเสริมเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนแนวทางการผลิตจากระบบเกษตรเชิงเดี่ยวสู่ระบบเกษตรผสมผสาน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อสร้างความยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีการปรับใช้เทคโนโลยีและแนวทางการจัดการที่สำคัญ ดังนี้

๑. การจัดการดินและปุ๋ยแบบยั่งยืน มีการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อประเมินค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) และวางแผนการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปูนขาว ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมักจากวัสดุในท้องถิ่น ซึ่งช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ พื้นฟูโครงสร้างดิน และลดการใช้ปุ๋ยเคมี

๒. การอนุรักษ์น้ำและระบบนิเวศในแปลงเกษตร ปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการระเหยของน้ำ และป้องกันการชะล้างหน้าดิน ใช้วิธีการจัดแปลงและระบบรากของพืชหลากหลายชนิด เพื่อกักเก็บน้ำฝนในดิน ลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง และการปนเปื้อนสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำ

๓. การส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช โดยใช้ชีววิธี เช่น การส่งเสริมแมลงที่เป็นประโยชน์ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน และปลูกพืชพื้นถิ่น เช่น มะงั่ว เพื่อเป็นแหล่งอาหารของแมลง และอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในท้องถิ่น

๔. การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เน้นการปลูกไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา ร่วมกับการลดการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งช่วยลดการปล่อยไนตรัสออกไซด์ (N_2O) และส่งเสริมการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) ผ่านการปลูกต้นไม้และการปรับปรุงดิน

๕. การสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน ผ่านระบบเกษตรผสมผสาน เช่น การปลูกผักเลี้ยงไก่ไข่ ใช้แทนแดงเป็นอาหารสัตว์ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองภายในแปลง ลดการพึ่งพาภายนอก และส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย

ผลการดำเนินงาน แนวทางดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตอย่างยั่งยืน และรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างเห็นผลชัดเจน ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดให้เกษตรกรรายอื่นได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

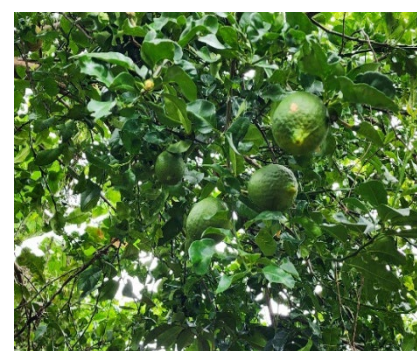
จากการดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) พบว่ามีประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

๑. การอนุรักษ์พื้นฟูดินและน้ำ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี เพื่อลดมลพิษในดินและแหล่งน้ำ เพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในดิน ช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เพาะปลูกในระยะยาว

๒. การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมการปลูกยางพาราและพืชหลากหลายชนิดในระบบเกษตรผสมผสาน ช่วยลดการระเหยของน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำ เนื่องจากพืชแต่ละชนิดมีระบบรากลึกตื้นต่างกัน ช่วยดึงน้ำในชั้นดินต่างระดับ ลดการใช้น้ำซ้ำซ้อน

๓. การสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ การทำเกษตรผสมผสานใน ศพก. สนับสนุนความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพืช สัตว์ แมลง และจุลินทรีย์ในดิน ช่วยให้ระบบนิเวศมีความสมดุล ลดการพึ่งพาสารเคมี และส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม

๔. การฟื้นฟูระบบนิเวศและสร้างความยั่งยืน การดำเนินกิจกรรมใน ศพก. เป็นต้นแบบของระบบการผลิตอาหารที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม โดยมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล และสามารถขยายผลไปสู่เกษตรกรในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสังขละบุรี นำความรู้และเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ ด้วยการจัดการกิจกรรมเกษตรในระดับพื้นที่ และมีการศึกษาข้อมูลด้านสภาพพื้นที่ ความเหมาะสมของดิน น้ำ สภาพภูมิอากาศ และศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ มากำหนดแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับบริบท และต่อยอดสู่การวางแผนใช้ที่ดินให้เกิดความคุ้มค่า ผ่านการบริหารจัดการพื้นที่แบบผสมผสาน เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังได้นำองค์ความรู้และทักษะด้านการเกษตรมาให้บริการแก่เกษตรกรในฐานะจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เพื่อยกระดับศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ตำบลสังขละบุรี ได้จัดให้มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่เกษตรกรและผู้สนใจจากทั้งในและนอกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดอบรมตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น การทำยางพาราแผ่นคุณภาพดี การจัดการดินและปุ๋ย การเลี้ยงไข่ไก่ การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการในสองส่วนหลัก ได้แก่

๑) การเป็นที่ปรึกษาและแก้ไขปัญหาแก่เกษตรกร

• ให้คำแนะนำด้านเทคนิคการผลิตตามหลักวิชาการ เช่น การปลูกพืช การคัดเลือกสายพันธุ์ การจัดการฟาร์ม และการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต

- วางแผนการผลิตเพื่อลดความเสี่ยง โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่และตลาด
- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เช่น โดรนสำรวจ แอปฯ จัดการฟาร์ม ระบบน้ำอัจฉริยะ
- เชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับคำปรึกษาเชิงลึก

๒) การรับเรื่องร้องเรียนและประสานงาน ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรับฟังและประสานเรื่องร้องเรียนจากเกษตรกรในพื้นที่ โดยจะส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ กรมประมง กรมปศุสัตว์ หรือหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจในการดำเนินการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วและตรงจุด

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสังขละบุรี ดำเนินการให้บริการข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ด้านวิชาการเกษตรอย่างครบถ้วน ผ่านกิจกรรมและช่องทางหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีรูปแบบการให้บริการที่สำคัญ ดังนี้

๑. ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและนโยบายภาครัฐ ทำหน้าที่เป็นช่องทางกลางในการเผยแพร่ข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ เช่น โครงการส่งเสริมการเกษตร มาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ตลอดจนการแจ้งเตือนสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร

๒. ให้ข้อมูลสภาพอากาศและภัยธรรมชาติ แจ้งเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับสภาพอากาศ ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ รวมถึงการระบาดของศัตรูพืช เพื่อให้เกษตรกรสามารถเตรียมพร้อมรับมือ ลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

๓. เผยแพร่เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการผลิตสมัยใหม่ พันธุ์พืช/สัตว์ใหม่ เครื่องมือทางการเกษตร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันบริหารจัดการฟาร์ม

๔. จัดทำปฏิทินเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับฤดูกาลของพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรวางแผนการผลิตได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ

๕. เอกสารวิชาการเกษตร จัดทำและแจกจ่ายเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การจัดการดิน-น้ำ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการโรค-แมลงศัตรูพืช

๖. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เกษตรกรพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรต้นแบบและผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาทางออกร่วมกัน

๗. บริการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างดินและน้ำ พร้อมประสานการส่งตรวจวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การจัดการที่เหมาะสมกับพืชหรือสัตว์เลี้ยงในพื้นที่

๘. การสาธิตและฝึกปฏิบัติจริง ใช้แปลงเรียนรู้ของ ศพก. เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกษตรกร ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในแปลงของตนได้ทันที

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้ สู่การปฏิบัติของเกษตรกร การดำเนินงานของ ศพก. อำเภอสังขละบุรี เป็นกลไกในการพัฒนาภาคการเกษตรและระดับพื้นที่ เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ เพื่อให้การเกษตรมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนี้

๑) การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer

๒) การพัฒนาทักษะด้านการเกษตรในด้านต่างๆ ดังนี้ การลดต้นทุนการผลิต ให้แก่เกษตรกร การเพิ่มผลผลิต ถ่ายทอดเทคนิคและความรู้ เพื่อเพิ่มปริมาณ และคุณภาพผลผลิต การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตร ตั้งแต่ การปลูก การเก็บเกี่ยว และการแปรรูป ให้ความรู้ด้านช่องทางการตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่ม การใช้ การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๓) การพัฒนาผู้นำด้านการเกษตร ในชุมชน เตรียมความพร้อม สู่ผู้ประกอบการด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

๔) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยเป็นจุดศูนย์กลาง ในการถ่ายทอดความรู้ จากเกษตรกรต้นแบบ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ มีดังนี้

๑) ถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรม เป็นศูนย์กลาง ในการรวบรวม พัฒนา และถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย และเหมาะสมกับพื้นที่

๒) การสร้างเครือข่ายเกษตรกร ทำหน้าที่ประสานงาน ระหว่างเกษตรกรในพื้นที่ เกิดการรวมกลุ่ม เกษตรกร และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนา อย่างยั่งยืน

๓) การทำงานร่วมกับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกร กิจกรรมศึกษา ดูงาน พัฒนาแปลง เรียนรู้ และฐานเรียนรู้ ให้มีความพร้อม และเป็นต้นแบบ การทำการเกษตร ที่มีประสิทธิภาพ

๔) ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผน และดำเนินงาน โครงการ ส่งเสริมการเกษตรต่างๆ สถาบันการศึกษา ประสานงานกับมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนา หลักสูตรการเรียนรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมการทำเกษตรในพื้นที่ ประสานงานกับ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และเทคโนโลยีด้านการเกษตร

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) การเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ ศพก. เป็นผู้มีความรู้ และทักษะด้านการเกษตร มีการนำ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการทำการเกษตรของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพ

๒) การพัฒนาและสร้างเครือข่ายเกษตรกร พัฒนาการทำการเกษตร ในพื้นที่ ให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรรายอื่น นำไปปรับใช้ และเป็นผู้กระตุ้น ให้เกิดการสร้างเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่

๓) การเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษา เป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จให้กับเกษตรกร และถ่ายทอดความรู้ในการทำการเกษตรที่ถูกต้อง คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพ

๔) บทบาทหน้าที่ในเชิงธุรกิจเกษตร เชื่อมโยงและพัฒนาช่องทางการตลาด สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า เกษตร สร้างรายได้เพิ่ม พัฒนาสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้รับการรับรองมาตรฐาน และตอบโจทย์ผู้บริโภค

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

ศพก. อ.สังขละบุรี มีความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และการพัฒนาภาคการเกษตรในพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม และระบบการเกษตร โดยการดำเนินงานของศูนย์ฯ ได้สร้างคุณูปการในหลายมิติ ดังนี้

๑. การเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ชายแดน ศพก. อ.สังขละบุรี ทำหน้าที่รวบรวม ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเกษตรที่ทันสมัย เช่น การปลูกยางพาราแบบลดต้นทุน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การเลี้ยงไก่ไข่ด้วยเห็ดแดง และการทำเกษตรผสมผสานที่เหมาะสมกับภูมิประเทศภูเขาและพื้นที่จำกัด เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

๒. การเป็นต้นแบบด้านการเกษตรที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการเกษตรที่ลดการใช้สารเคมี ใช้ชีวภัณฑ์ และส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยเฉพาะการฟื้นฟูดินและการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ทั้งยังถ่ายทอดให้กับเกษตรกรโดยตรงผ่านแปลงเรียนรู้ของศูนย์ฯ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ชุมชน

๓. การเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนชายแดน ศพก. เปิดรับเกษตรกรในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้เข้าถึงองค์ความรู้ผ่านการอบรม การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริง เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะฤดูกาล ช่วยให้เกษตรกรมีโอกาสพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

๔. การสร้างเครือข่ายและความเข้มแข็งในระดับชุมชน มุ่งสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็งโดยการเชื่อมโยง ศพก. เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน หน่วยงานรัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความร่วมมือที่เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

๑. ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ ประธานประจำ ศพก. อ.สังขละบุรี ทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ มีบทบาทสำคัญในหลายองค์กร อาทิ

- อพปร. (อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน)
- อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน)
- หมอดินอาสา
- อกม. (อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน)
- คณะกรรมการตำรวจประจำอำเภอสังขละบุรี

บทบาทเหล่านี้สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของชุมชนในการยอมรับให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ประสานงานสำคัญในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ โดยใช้ศูนย์ฯ เป็นฐานในการถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีสู่ชุมชน การดำเนินกิจกรรมของ ศพก. มีผลให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถพัฒนาการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทความเป็นผู้นำที่สร้างผลลัพธ์เชิงบวกอย่างเป็นรูปธรรม

๒. การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดำเนินงานด้วยจิตอาสาอย่างแท้จริง อุทิศเวลาส่วนตัวในการให้คำปรึกษา ถ่ายทอดองค์ความรู้ และติดตามผลในพื้นที่ พร้อมสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน นอกจากนี้ ยังประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และองค์กรในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาเกษตรกรรมมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ให้ด้วยใจ ไม่หวังผลตอบแทน สร้างสรรค์สังคมให้งดงาม”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑) นางสาวนุชรี คำมี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ รักษาการแทน เกษตรอำเภอสังขละบุรี
- ๒) นางพรสวรรค์ สันทัด นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอสังขละบุรี
- ๓) นายปิยวัฒน์ ทองแท่งใหญ่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี
- ๔) นางสาวอิศรา กุศลนทร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี
- ๕) นางสาวธิดารัตน์ แสงอรุณ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๑) เตรียมเอกสารและอุปกรณ์ ดังนี้
 - แบบฟอร์มถอดบทเรียน (ปรี้นต์หรือแท็บเล็ตสำหรับกรอก)
 - เครื่องบันทึกเสียง / โทรศัพท์มือถือ
 - กล้องถ่ายรูป (สำหรับภาพกิจกรรม, ฐานเรียนรู้ ฯลฯ)
 - ปากกา ดินสอ สมุดโน้ต
 - แผนที่พื้นที่ (ถ้าต้องแนบ)

๒) กระบวนการถอดบทเรียน

๑. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
๒. การสนทนา
๓. SWOT Analysis
๔. Timeline
๕. ภาพถ่าย + แผนที่

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร

ข้อเสนอแนะ จัดสรรเวลาและทรัพยากรอย่างเหมาะสม เช่น พยายามผนวกการถอดบทเรียนเข้ากับกิจกรรมประจำของ ศพก. เช่น การประชุมประจำเดือน การเยี่ยมเยียนแปลงเกษตรกร อาจเป็นการจัดกิจกรรมเล็กๆ บ่อยครั้ง หรือการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและเวลาของเกษตรกร

ภาคผนวก

อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีงบประมาณ 2568

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายเล็ก นาเครือ สินค้าหลัก ยางพารา

จุดเด่น 1. การลดต้นทุนการผลิตยางพารา 2.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา

[illegible]

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
- วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย							10									
- ปรับปรุง/พัฒนา ฯลฯ							1 ก.พ.-31มี.ค.									
2.5 คณะกรรมการ ศพก.			4,000													
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.	4	ครั้ง				26			14			18	22			
- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงหลังผ่าน																
การถ่ายทอดเทคโนโลยี																
3. การให้บริการของ ศพก.																
3.1 การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	12	ครั้ง														
3.2 การให้บริการด้านการเกษตร																
3.4 การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน		ครั้ง														
4. การอบรมเกษตรกร			7,500													
- การอบรมเกษตรกรผู้นำตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ของ ศพก. ตลอดฤดูกาลผลิตตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร	3/10	ครั้ง/ ราย						21			28		2			
- สรุปผลการอบรม																
5. พัฒนาทีมงาน																
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก																
6. ติดตามประเมินผลและรายงาน																
6.1 การรายงานความก้าวหน้า				ทุกวันที่ 27 ของเดือน												
6.2 สรุปผลการดำเนินงาน																